

Opgave 3 De globaliseringsparadox

Bij deze opgave hoort tekst 4 .

Inleiding

Deze opgave behandelt de globaliseringsparadox van de econoom Dani Rodrik. De globaliseringsparadox houdt in dat economische globalisering, politieke democratie en nationale soevereiniteit niet samen gaan. Deze drie elementen vormen volgens Rodrik het politieke trilemma van de wereldeconomie. Volgens Rodrik zullen we een keuze moeten maken: óf we kiezen voor méér politieke integratie om economisch op Europees niveau te kunnen samenwerken en het opgeven van nationale soevereiniteit óf we kiezen voor minder economische samenwerking en houden daarmee nationale soevereiniteit overeind. In het eerste geval speelt de democratische besluitvorming zich af op Europees niveau, en in het andere geval speelt democratische besluitvorming zich af op nationaal niveau en zal de internationale samenwerking langzamer (of niet) tot stand komen (zie tekst 4).

Gebruik tekst 4.

Van maatschappelijke verschijnselen of problemen kan worden aangegeven tot wat voor vraagstuk of vraagstukken deze beschouwd kan of kunnen worden: een vormingsvraagstuk, een verhoudingsvraagstuk, een bindingsvraagstuk of een veranderingsvraagstuk.

- 3p 13 Beredeneer tot wat voor vraagstuk 'het politieke trilemma van de wereld-economie' van Rodrik het best beschouwd kan worden. Gebruik in je redenering:
- het bijbehorende hoofdconcept met een voorbeeld uit tekst 4;
 - twee kernconcepten bij dit hoofdconcept met bij elk kernconcept een voorbeeld uit tekst 4.

Noem in je antwoord de naam van het gekozen hoofdconcept en de naam van de twee kernconcepten.

In een artikel in de Groene Amsterdammer van 23 november 2011 stelt Rodrik het volgende: “De fundamentele vraag is of Nederlanders, Duitsers en andere Europeanen bereid zijn om zichzelf te zien als onderdeel van dezelfde politieke gemeenschap. Zonder dat gevoel van lotsverbondenheid is politieke eenheid onhaalbaar. Ook hier is politiek leiderschap van belang. Geen enkele natiestaat ontstaat uit zichzelf. Politieke gemeenschappen zijn verzonnen en aan de mensen verkocht. Maar zo iets kost tijd.”

- 4p **14** Leg uit met welke (beleids)maatregel de lidstaten van de EU het creëren van een Europese politieke gemeenschap zouden kunnen bevorderen. Gebruik in je uitleg:
- het hoofdconcept vorming;
 - twee kernconcepten bij het hoofdconcept vorming.
- Noem in je antwoord de naam van de twee kernconcepten.

In de EU-lidstaten krijgen Europa-kritische partijen bij verkiezingen steeds meer stemmen. Belangrijke voorbeelden zijn de PVV in Nederland (van Wilders), het Front National (van Le Pen) in Frankrijk, de United Kingdom Independence Party (UKIP) in Groot-Brittannië en Alternative für Deutschland (AfD) in Duitsland.

- 3p **15** Beredeneer op welke wijze globalisering heeft kunnen bijdragen aan de opkomst van Europa-kritische partijen. Gebruik in je redenering:
- het kernconcept globalisering;
 - het kernconcept representativiteit;
 - het begrip democratische legitimiteit.

Opgave 3 De globaliseringsparadox

tekst 4

Democratie, natie, globalisering: drie is te veel voor de EU

Europa zit in een economische dip die akelige politieke gevolgen begint te krijgen. Het begon met de hypotheekmarkt in de VS, maar de
5 duur en de omvang van de problemen zijn geheel aan Europa zelf te wijten. Zelfs als de euro overeind blijft, zal de crisis ingrijpende gevolgen hebben.
10 De malaise is een uiting van wat ik 'het politieke trilemma van de wereld-economie' noem: economische globalisering, politieke democratie en nationale soevereiniteit (natiestaat)
15 zijn uiteindelijk niet met elkaar te verzoenen.
Hooguit twee van deze drie elementen kunnen samengaan. Democratie valt alleen te verenigen
20 met nationale soevereiniteit als we paal en perk stellen aan de globalisering. Als we mikken op

globalisering en ook de natiestaat willen behouden, moeten we de
25 democratie laten varen. En als we democratie plus globalisering willen, moeten we de natiestaat opdoeken en streven naar meer internationaal bestuur.
30 De eurozone toont hoe dit trilemma werkt. De economische en politieke problemen zijn te wijten aan het feit dat de financiële integratie verder is gevorderd dan de politieke.
35 Democratisch bestuur en economische ontwikkeling lijden onder deze wanverhouding. Om de democratie te redden, is ofwel méér politieke integratie nodig, ofwel
40 minder economische samenwerking. Maar de Europese leiders weigeren hier een fundamentele keuze te maken.

naar: NRC Handelsblad, 4 oktober 2015